

GLOBALNE MODELE ROZWOJU GOSPODARCZEGO ŚWIATA

Dziurny A.

*Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
Warszawa, Polska*

Rozwój gospodarki światowej znajduje się w centrum zainteresowania, międzynarodowych organizacji gospodarczych i ugrupowań regionalnych, a także wiodących państw współczesnego świata. Zajmują się tą problematyką wyspecjalizowane ośrodki naukowe [1]. Do najważniejszych wygenerowanych przez nich modeli zaliczyć należy: amerykańskie (CIA, Rand Corporation), MFW, Klubu Rzymskiego, a także wygenerowane w obszarze Unii Europejskiej oraz krajowych ośrodków naukowo-badawczych.

Analiza ich dowodzi, iż praktycznie wszystkie spośród nich podejmują kwestie ekonomiczne. Ich opis stanowi zbiór wyznaczników konkretyzujących: metodologię badań i konstrukcję modelu (podstawy, obiekt, przestrzeń, czas, charakter); identyfikację i charakterystykę determinant sfery realnej (kapitał rzeczowy, naturalny, ludzki, intelektualny i społeczny) oraz identyfikację i charakterystykę determinant sfery regulacyjnej (koncepty założeń polityki społeczno-gospodarczej oraz strategii jej realizacji).

Instytucją w ramach której statutowej działalności wygenerowano szereg modeli rozwojowych współczesnego świata jest Centralna Agencja Wywiadowcza, pełniąca rolę rządowej agencji służby wywiadowczej USA. Jest ona twórcą kilku modeli czy też pewnego rodzaju raportów progностycznych „The Global Trends”. Ostatni czwarty raport (a w konsekwencji model „The Global Trends 2025: Transformed World”) [2; s. 25]. składa się z siedmiu podrozdziałów: globalizacja gospodarki; demograficzny dysonans; nowi globalni gracze; braki pośród obfitości; rosnące zagrożenia wybuchem konfliktów; czy system międzynarodowy sprosta wyzwaniom?; oraz podział władzy w wielobiegunowym świecie. Przedstawiono w nim alternatywne scenariusze przyszłości, na podstawie analizowanych trendów w horyzoncie najbliższych 15–20 lat.

Znaczący dorobek w globalnym modelowaniu rozwoju świata ma instytucja Rand Corporation, będąca instytucją non-profit, której działalność ukierunkowana jest na tworzenie podstaw decyzyjnych do kreacji polityki jak również do podejmowania decyzji poprzez badania i analizy. Spośród jej raportów na uwagę zasługuje raport „Measuring National Power in the Postindustrial Age”. W tej publikacji jej autorzy zajmują się pomiarem potęgi państw w erze postprzemysłowej (tak zwanej informacyjnej).

Równie ważnym jest model LINK stworzony pod koniec lat 60-tych przez zespół ekonomistów i ekonometryków pod

ГЛОБАЛЬНЫЕ МОДЕЛИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ МИРА

Дзюрны А.

*Университет Кардинала Стефана Вышинского,
Варшава, Республика Польша*

kierownictwem L.Kleina. Jego celem jest koordynowanie modeli ekonometrycznych w różnych krajach, połączonych w sposób spójny z istniejącymi makroekonomicznymi modelami stosowanymi w różnych krajach lub regionach świata [3; s. 261].

Na uwagę zasługują także dynamiczne stochastyczne modele równowagi ogólnej DSGE, m.in. GEM (Global Economy Model) – model MFW.

Spośród wszystkich globalnych modeli rozwojowych na największą uwagę zasługują modele Klubu Rzymskiego kreślące kształtowanie się najważniejszych problemów globalnych współczesnego świata. Ich konstrukcje prezentowane były w wielu raportach (dla) Klubu Rzymskiego. W założeniach Raporty miały być one globalnymi syntezami. Zmusiły one elity władzy do spojrzenia perspektywicznego, inspirując działania w imię holizmu i bardzo konkretne rozwiązania, jak choćby projekty Nowego Międzynarodowego Ładu Ekonomicznego. Znalazło to odzwierciedlenie w opracowanych i opublikowanych przez Klub Rzymski w latach 1972 – 2014 kilkudziesięciu dokumentach analitycznych dotyczących rozwoju świata, nazwanych Raportami Klubu Rzymskiego. Za najważniejszy spośród nich uznawany jest pierwszy raport „Granice wzrostu” (D.H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W.W. Behrens) opublikowany w 1972 roku.

Obszarem odniesienia dla konstrukcji wielu modeli rozwojowych o charakterze regionalnym i globalnym stała się Unia Europejska. Każdy z krajów członkowskich, w tym także Polska jako członek tego ugrupowania powinna korzystać z tego bogactwa, przyjmując dobre wzory, jak również ucząc się na błędach swoich współsojuszników. W grupie najważniejszych wskazać należy modele symulacyjne Hermin, Quest oraz EcoMod [4; s. 22]. Każdy z nich posiada zarówno dobre jak i złe strony.

Również w Polsce budowano liczne modele globalne. Wiodącym w ich konstrukcji był Instytut Badań Systemowych Polskiej Akademii Nauk (IBS PAN). Stworzył (w niektórych przypadkach współtworzył) on takie modele jak: DSGE, EUImpactMod II oraz wiele innych. Do najważniejszych modeli makroekonomicznych dotyczących Polski i jej powiązań z Unią Europejską, należą modele: wielorównaniowe ekonometryczne (HERMIN rozwijany przez Wrocławską Agencję Rozwoju Regionalnego); równowagi ogólnej klasy CGE (ang. Computational General

Equilibrium), w tym: m.in. MaMor2 (model opracowany przez T. Kaczora), GEM-E3 (model Centrum Studiów Gospodarczych Katolickiego Uniwersytetu Leuven i partnerów).

Reasumując, w centrum zainteresowania przywołanych modeli są zawsze ludzie mający prawo do twórczego i zdrowego życia, dostrzegający potrzeby rozwojowe obecnych i przyszłych pokoleń, sugerujący ograniczenie produkcji i konsumpcji zakłócającej rozwój oraz wyeliminowania ubóstwa i głodu.

Literatura

1. Dziurny, A. Model bezpieczeństwa ekonomicznego Rzeczypospolitej Polskiej w warunkach globalnych i regionalnych zagrożeń oraz wyzwań cywilizacyjnych, AON. – Warszawa 2012.
2. Mapping the global future, Report of the National Intelligence Council's 2020 Project, *Based on consultations with nongovernmental, experts around the world*, Government Printing Office (GPO), Superintendent of Documents, PO Box 391954. – Washington 2004.
3. Klein, L.R. Wykłady z ekonometrii, PWE. – Warszawa 1982.
4. Bukowski M., Dyrda S., Marć Ł, Skrok Ł, Reakcja gospodarki na fundusze strukturalne w latach 2007-2013, Wnioski dla Polski, Instytut Badań Strukturalnych. – Warszawa 2007.